

Vasatiden

Udarbejdet af Mette Schousboe, KP

Målgruppe: 7.-10. klasse

Vasatiden

Beskrivelse

Sveriges historie fortalt gennem maden. Erik Haag og Lotta Lundgren lever en uge i Vasa-tiden. Terror og kongen af propaganda. Vasakok: Elisabet Johansson.

Pædagogisk note

Den pædagogiske kapitelinddeling fokuserer dels på svensk som nabosprog med vægt på ligheder og forskelle i de sproglige udtryk for mad og måltider, dels på det materielle liv i den historiske periode i Sverige i 1500-tallet efter, at Gustav Vasa var blevet konge.

Kapitelinddelingen tager udgangspunkt i, at der er valgt danske undertekster til. Nogle af de svenske udtryk vil være nemme for eleverne at forstå, andre bør uddybes, fx betyder at "vänstra" på svensk at have et sidespring eller en affære.

Kapiteloversigt og kapitelindhold

Kapitelsæt: Vasa-tiden i Sverige 1521-1611

01:	Tøj	00:00:50
	Kongelige klæder: Manden viser ben i silkestrømper, har pludderbukser, jakke, trøje og mantel (frakke) og bærer en skamkapsel som en lille taske.
Kvinden er stramt klædt på, viser ingen former, men styrke og kraft. En pelsvest som lopperne kan hoppe over i er god at have.	
02:	Mad	00:06:55
	Der er ikke kogebøger fra tiden, kun lister over råvarer, som komave, krydderier, overgæret øl, så det er svært at genskabe måltider fra tiden.	
03:	Gustav Vasa	00:09:30
	Kongen har enerådig ret til at regere, oprørere får kappet hovedet af, som udstilles på pæle til skræk og advarsel. Gustav Vasa var snarere en tyrann end en folkehelt.	
04:	Drik og urin	00:14:25
	Vandet var urent, så man drak tyndt øl, mjød og snaps. Urinen blev gransket for sygdom.	
05:	Mad - serveringen	00:17:10
	De kongelige sidder til højtbords som parade, deres måltid er en forestilling. Maden er kold, og meget anderledes, små hele fisk, bæver og indmad.	
06:	Morgenmad - frukost	00:22:13
	Luttendrik, vin med sur mælk, blodsuppe og -pølse, det er vanskelig mad at kapere.	
07:	Sport og musik	00:25:13
	Papegøjeskydning med armbrøst, vinderen bliver papegøjekonge. Musikinstrumenter som sækkepipe var populære.	
08:	Appelsiner	00:28:19
	Vasa-familien importerede enorm mange appelsiner, selv om man ikke vidste, hvordan man spiste en appelsin.	

-
09:	Frierportrætter
De kongelige sendte frierportrætter af deres sønner og døtre til andre lande for at skabe forbindelser gennem ægteskaber.	00:28:49
10:	Rejse til hest
Man rejste kun korte dagsrejser, så der var kroer eller klostre, hvor man kunne spise og sove. Denne kro serverer komave med kalvehjerte og lever.	00:30:23
11:	Fiskebønder
Silden var den mest almindelige spise. Som surstrømning, kold gravad sild, kan den næsten ikke spises af vore dages mennesker.	00:35:15
12:	Kirkegang
Alle gik i kirke, som var den tids mødested. De fleste havde drømme og forestillinger, selv om man ikke rejste så meget som i dag.	00:40:57
13:	Minearbejdere
Gustav Vasa ville gøre minedrift med salg af kobber og jern til en indtjening for Sverige. Der skulle meget arbejdskraft til, så børnearbejde i minerne var normalt.	00:43:37
14:	Byens bøddel og kriminelle
Bøddlen var ofte en kriminel, der var blevet benådet. Kvinder, der blev grebet i hor, blev straffet med at skulle bære byens sten ud gennem porten, for derefter at blive lukket ude af byen.	00:46:52
15:	Øldrikning
Gildedrikning var en måde at feste på. Så drak man stærkere øl end til hverdag og spiste sødt og salt til. Alle gårde skulle dyrke humle, så man altid kunne brygge øl.	00:49:50
16:	Kroningsokse
Da Erik d.14 skulle krones blev gæsterne imponeret ved, at der blev serveret kroningsokse, en helstegt ko fyldt med kalkuner og vagtler. Først spiste de kongelige, dernæst var der noget så sjældent som kød til folket.	00:52:01